

Serv Wiemers

VEER KRACHT

Indianen van nu over
de wereld van morgen

ISVW UITGEVERS

Serv Wiemers

Veerkracht

Indianen van nu over de wereld van morgen

ISVW UITGEVERS

INHOUD

BOODSCHAP

7

Hoofdstuk I

INLEIDING

9

DEEL 1 – LEVEN

Hoofdstuk II

INDIANEN VAN NU

19

Hoofdstuk III

HET VERHAAL VAN EEN TYPISCHE INDIAAN – EN VRIEND VAN NEDERLAND

51

Hoofdstuk IV

SFEERBEELDEN VAN INDIAN COUNTRY

99

Hoofdstuk V

DE PIJP IN HET CENTRUM VAN DE WERELD

113

DEEL 2 – CULTUUR

Hoofdstuk VI

BROEDER BIZON EN HET WONDER VAN FORT BELKNAP

137

Hoofdstuk VII

DE ACHTERKLEINKINDEREN VAN RODE WOLK

159

DEEL 3 – POLITIEK

Hoofdstuk VIII

DE INDIAANSE KENNEDY'S

177

Hoofdstuk IX
OBAMA IS EEN INDIAAN: HET VERHAAL VAN CEDRIC EN BARACK BLACK EAGLE
197

DEEL 4 – **STANDING ROCK**

Hoofdstuk X
HET OPPERHOOFD VAN STANDING ROCK
223

Hoofdstuk XI
MNI WICONI, DE WATERVROUW
251

Hoofdstuk XII
GROOTMOEDER VAN ALLE INDIAANSE ACTIVISTEN
267

Hoofdstuk XIII
KRIJGER EN KUNSTENAAR
293

DEEL 5 – **SPIRITUALITEIT**

Hoofdstuk XIV
DE TIPI EN DE HEILIGE CIRKEL
307

Hoofdstuk XV
DE WERELD VAN MORGEN
325

WOPILA! (DANKWOORD)
351

VERDER LEZEN EN VERDER KIJKEN
352

BOODSCHAP

‘Mijn naam is Ivan Looking Horse, van Green Grass, South Dakota. Ik ben lid van de familie van de hoeders van de Witte Bizon Kalf Pijp. Mijn oudere broer Orval is de bewaarder van de Pijp.

Vandaag heb ik een ontmoeting met Serv en ik heb een boodschap voor de wereld. Ik wil aandacht vragen voor Grootmoeder Aarde. En voor haar noden. En ik wil alle inheemse volken oproepen te gaan bidden in de gebieden waar de Schepper hen heeft geplaatst. Om de niet-inheemsen te helpen die de waarde van onze Grootmoeder Aarde en haar rijkdom om de mensheid in leven te houden niet begrijpen.

De Aarde is in een staat van chaos, ineenstorting en vernietiging. De machtige multinationale bedrijven vernietigen ons water en ons land.

En daarom moedig ik alle inheemse volken over de hele wereld aan bewustwording te kweken om Grootmoeder Aarde en haar waterbronnen te beschermen, zodat de toekomstige generaties de manier van leven hebben die wij van-

daag ook hebben. Zodat zij kunnen bloeien onder de zon en op Grootmoeder Aarde. Zodat onze mensen kunnen bidden en begrijpen dat de geesten van deze wereld om hulp roepen. Zij hebben geen stemmen. Maar wij, de mensheid, hebben de stem om de noodzakelijke veranderingen te maken.

Ik hoop dat deze boodschap uitgaat en terechtkomt bij al die mensen die bidden, en bij de geesten van het universum en Grootmoeder Aarde, en bijdraagt de verandering te realiseren die nodig is voor de mensheid en de toekomstige generaties.

Aho!’

‘My name is Ivan Looking Horse, from Green Grass, South Dakota. I am a member of the family of the keepers of the White Buffalo Calf Pipe. My older brother Orval is the keeper.

Today I meet with Serv and I have got a message for the world. I want to bring attention to the Grandmother Earth and her needs. For all indigenous peoples to start praying in the areas where the Creator has put them. To help the non-natives that don’t understand the value of our Grandmother Earth and her abundance of keeping humans alive.

We know that the earth is in a plummeting destructive time, and chaos. The world powers of the corporations are destroying our waters and our lands.

So I encourage all the indigenous peoples to bring awareness in their areas to protect the Grandmother Earth and its water resources so that the future generations can have a way of life that we have today and that they can thrive underneath the sun and on Grandmother Earth. So that our people can pray and have understanding that the spirits of the world are crying out. Because they have no voices. But we the human race have the voice to make these changes.

So hopefully this message gets out to all the people that pray, and with the spirits of the universe and Grandmother Earth and help bring about that change for mankind and the future generations.

Aho!’

I INLEIDING

DE RODE DRAAD

Toen ik kind was, speelde ik net als mijn leeftijdsgenootjes ‘indiantje’. Ik verkleedde me als indiaan en had een heleboel plastic figuurtjes – poppetjes, paarden, kano’s en tenten – waarmee ik dorpen bouwde en veldslagen naspeelde. De bijbehorende cowboys vond ik van het begin af aan niet zo interessant, wat kleurloos en saai.

Bij ons thuis stond ook iedere dag het journaal aan op tv en er lagen altijd kranten op tafel. In het voorjaar van 1973 verschenen daarin ineens indianen. Echte indianen. Ze hadden een stuk van hun eigen land bezet en

zwaaiden met hun geweren naar een soort van cowboys die hen omsingelden. Ik keek geboeid naar het scherm en knipte foto’s en artikelen uit de krant. Ik kon maar net lezen en begreep niet alles in die kranten, maar ik begreep heel goed waar dit om ging. Alles wat ik boven op mijn kamer in plastic in scène had gezet, gebeurde daar in het echt. Het feit dat die indianen spijkerbroeken droegen in plaats van bizonleer vond ik het eerder echter dan minder echt maken. Die indianen daar in dat dorp met de naam Wounded Knee knokten voor hun eigen land. En ze werden daarvoor in dat eigen land beschoten. Hoe duidelijk kun je ‘goed’ en ‘kwaad’ hebben?

Het bleef niet bij journaalbeelden en krantenartikelen. Overdag op de radio en ’s avonds bij *Toppop* waren er alweer indianen. De popgroep Redbone stond met het nummer ‘We were all wounded at Wounded Knee’ wekenlang op nummer één in de Nederlandse hitlijst. Mijn belangstelling voor indianen – meteen gekoppeld aan het besef dat ze in een strijd zijn verwickeld – werd zo diep verankerd.

Een paar jaar later, in 1980, werd in Rotterdam, de stad waar ik toen woonde, het Vierde Russell Tribunaal over de rechten van de indianen van de Amerika’s gehouden. Ineens waren er zo’n honderd indianen in mijn stad,

waarvan sommigen bij Wounded Knee waren geweest, en het was voor mij duidelijk welke richting hun strijd was ingeslagen. Het was denk ik de eerste keer dat ik live ‘echte’ indianen zag.

Het toeval wilde – hoewel dat volgens indianen zelf helemaal geen ‘toeval’ was – dat het secretariaat van de Stichting NANAI, Nederlandse Actiegroep Noord-Amerikaanse Indianen, een paar straten van mijn huis bleek te zijn. Ik ging meewerken en ontmoette in de jaren die volgden ook indianen die Nederland bezochten om hun zaak te bepleiten.

Als puber en student had ik voornamelijk andere zaken aan mijn hoofd, maar met het kiezen van mijn afstudeeronderwerp in het internationaal recht koos ik voor de ‘oude’ passie: *North American Indians in International Law* werd de titel van mijn onderzoek en scriptie. En dat bleek een spannend onderwerp: indianen ontwikkelden zich als subject van volkenrecht; ze beriepen zich op het recht op zelfbeschikking dat ieder volk heeft en binnen de Verenigde Naties waren ze binnengekomen onder de nieuwe noemer ‘inheemse volken’.

Recht en indianen kwamen voor mij ook samen bij het proces tegen de Nederlandse staat inzake laagvlieg oefeningen door Nederlandse F-16's boven het land van de Innu en bij de bezoeken die Irokezen (Haudenosaunee) aan Nederland brachten op hun eigen, indiaanse paspoorten. Een postdoctoraal jaar aan de University of Connecticut gebruikte ik vervolgens om zo'n 25 indianen-reservaten verspreid over heel Noord-Amerika te bezoeken en indiaanse leiders te spreken. En natuurlijk ging ik naar Wounded Knee, negentien jaar na dato. Ik had al eens een indiaanse ceremonie meegemaakt en de heilige pijp gerookt, maar daar in Wounded Knee, in het hart van indianenland, waar zo veel was gebeurd, kon ik pas echt ervaren dat spiritualiteit bij indianen een centrale rol speelt. Ik kon daar ook ervaren dat die indiaanse spiritualiteit, zeker op de reservaten, nog springlevend is. Strijd en spiritualiteit, daar gaat het bij de indianen dus om. Hand in hand.

Later dook ik in andere landen en culturen, van Noord-Korea tot Brazilië, en woonde ik in China en in de Balkan. Maar af en toe schreef ik ook over de positie van inheemse volken, en met name indianen. Ik bleef geïnteresseerd in de kwestie van de indiaanse paspoorten van de Irokezen en bezocht een lacrossetoernooi in Duitsland, waar de indiaanse deelnemers op hun indiaanse paspoorten naartoe waren gereisd. Ik zette een lobby op om die paspoorten ook door Nederland te laten erkennen en ik nam deel aan de United Nations Permanent Forum on Indigenous Issues, samen met duizenden vertegenwoordigers van inheemse volken. In de wandelgangen van de VN in New York maken grijze pakken eens per jaar plaats voor kleurrijke verentooien, en ik was erbij. Ook al was ik soms met totaal andere dingen bezig, indianen bleven een ‘rode’ draad in mijn leven vormen.

En toen was het 2016 en kwam Standing Rock. Lakota Sioux indianen protesteerden tegen de aanleg van een oliepijpleiding door hun land en water, de Dakota Access Pipeline, oftewel DAPL. Ze richtten kampen in op het Standing

Rock Sioux Reservation en kregen steun van andere stammen uit heel Noord-Amerika. Mede door hun onverzettelijkheid en de gewelddadige reactie van oliebedrijf en Amerikaanse autoriteiten werd Standing Rock wereldnieuws. Er kwam steun vanuit alle hoeken van de wereld; milieubeweging, celebrity's, veteranen. Consumenten zegden hun bankrekeningen op bij banken die in de Dakota Access Pipeline investeerden. '#NoDAPL' (*No to the Dakota Access Pipeline*) en 'Water is Life' werden trending. Ook in Nederland.

Ik keek weer het journaal en las weer de kranten. Indianen als opening van het Nederlandse achtuurjournaal. Dit was het Wounded Knee van deze tijd. Hier moest ik bij zijn; deze keer kon het. Tegelijkertijd was dit ook een kans om er wat mee te doen. Mijn kennis en achtergrond, mijn rode draad, kon ik wellicht gebruiken om al die andere Nederlandse televisiekijkers en de mensen die zich ook zorgen maakten om wat er daar gebeurde te informeren over het waarom. Wat gebeurt daar echt op Standing Rock en waar komt die onverzettelijkheid vandaan? Wat betekent het eigenlijk indiaan te zijn? Waarover gaat de strijd en de spiritualiteit? Dit leek mij des te relevanter in het licht van de groeiende zorgen hier om klimaat en milieu. Wij lopen hier tegen de grenzen aan van wat onze planeet aankan. Kunnen we wellicht wat leren van de indiaanse levensvisie?

Daarvoor moest ik wel weer naar indianenland toe, vond ik. Op zoek naar de mensen van Standing Rock en andere leidende figuren van de indiaanse beweging. Want ik wilde zoveel mogelijk de indianen zelf aan het woord laten. Er wordt al zo veel over ze gesproken en nog veel te weinig naar ze geluisterd. 'Wij eisen onze gerechtigde plek op het wereldtoneel', hoor je indianen zeggen. Of ook: 'Als je niet aan tafel zit, sta je op het menu.' Zeker in tijden van de Amerikaanse president Donald Trump staan indianen eerder op het menu dan dat ze kunnen meepraten. En dat terwijl indianen ons juist heel wat te vertellen hebben. Dit boek is niet de wereldtafel, maar wel een bescheiden manier om indianen zelf het woord te geven. En dan met name die indianen die zich inzetten voor hun identiteit, tradities, rechten en Moeder Aarde. Opperhoofden, medicijnmannen, krijgers en stamoudsten.

Ik wilde deze mensen – opnieuw – spreken en mij richten op drie vragen: (1) wat is de indiaanse identiteit?/wat betekent het voor jou vandaag de dag indiaan te zijn?, (2) wat is de indiaanse strijd?/waar vecht je tegen of voor? en (3) wat is jouw/de indiaanse boodschap voor de wereld?/wat kunnen wij van jullie leren? Toen ik die reis aan het plannen was voor de zomer van 2017 kwam er toevallig – nee, volgens de indianen zelf is dat dus niet toevallig – een indiaan logeren. Twee weken lang hadden we Timothy Elijah, *faithkeeper* van het Oneida volk, te gast en dat gaf een mooie gelegenheid voor een diepte-interview. Ons gezin had opeens 'een indiaan op zolder'; dat was ook best een mooie titel voor een boek geweest.

De andere hoofdpersonen in dit boek speurde ik van te voren op of vond ik al reizend door indianenland in de zomers van 2017 en 2018. Dat was niet ge-

makkelijk. Zelfs als cultureel-sensitieve Nederlander wilde ik toch afspraken plannen en mijn tijd in indianenland – het is ver reizen vanaf Nederland – effectief inrichten. Maar zo werkt het niet. Indianen hebben een ander concept van tijd. Het moet goed voelen, de Geesten moeten het willen, het gebeurt zoals het gebeurt. Uiteindelijk gebeurde het ook, maar meestal anders dan ik had bedacht. Sommige ontmoetingen die ik had voorbereid gingen helemaal niet door, andere waren veel hartelijker en waardevoller dan ik van tevoren had durven hopen.

In 2017 bezocht ik alles bij elkaar negen indianenreservaten in de

Amerikaanse staten Montana, Wyoming, Nebraska, South Dakota en North Dakota. Een groot deel daarvan met mijn vrouw Annemarie en mijn dochters Noa en Issa. Zij waren op dat moment ongeveer zo oud als ik was toen ik indianen in Wounded Knee op tv zag verschijnen. Ik weet niet of de kennismaking met ‘echte indianen’ ook zo bepalend voor de rest van hun leven gaat worden, maar ze hadden in ieder geval een heerlijke tijd, rennend en tikkertje spelend tussen de tipi’s met indiaanse leeftijdsgenootjes.

In 2018 reisde ik nog een keer naar indianenland en ontmoette ik de meeste mensen van mijn trip het jaar daarvoor. Het is goed om een verhaal niet te baseren op één gesprek en bovendien kon ik hen laten zien dat mijn belangstelling in de indiaanse zaak geen eenmalige bevestiging is. Maar ik ging vooral omdat ik het aanbod kreeg *chief* Leonard Crow Dog te eren. Leonard Crow Dog is een van de leiders van Wounded Knee van wie ik nog een uitgeknipte krantenfoto uit 1973 heb. Maar hij is vooral de spiritueel leider van de American Indian Movement en degene die de ceremoniën en tradities van de Lakota Sioux uit de oude tijd heeft weten te bewaren en door heeft gegeven aan de nieuwe generaties. Leonard Crow Dog is daarmee van onschatbare waarde voor de indiaanse cultuur en verzetsbeweging. Nu is hij aan het eind van zijn leven. De ce-

Noa met de door haar bewonderde Oglala Lakota danser en leeftijdsgenoot.

Issa met Josey van de Zwartvoet, die het liefst hard achter elkaar aan renden.

Ze leken verdwenen, uitgeroeid: indianen, de oorspronkelijke bewoners van Amerika. En met hen hun culturen, talen en verhalen. Maar ze vertonen veerkracht en laten weer van zich horen. Ze eisen hun rechten op en hebben een boodschap die wereldwijd weerklank vindt, zeker nu in tijden van klimaatverandering: mensen zijn gelijkwaardig aan al het andere dat leeft en moeten daarom in balans leven met natuur en milieu.

Het protest van de Lakota Sioux indianen van Standing Rock tegen de Dakota Access oliepijpleiding kreeg snel steun van alle andere stammen en vervolgens vanuit de hele wereld. Ook vanuit Nederland.

Was Standing Rock éénmalig? Of gaat de strijd door? Wat betekent het vandaag de dag indiaan te zijn? Wat is er over van hun culturen, talen en verhalen? Hoe vechten ze voor zelfbeschikking en Moeder Aarde, zeker in tijden van Trump? Wat kunnen wij van hen leren?

De media over eerdere boeken van Serv Wiemers: *De Inhaalchinese* (over trendsetters in China): 'vlot en zeer leesbaar geschreven', 'heerlijk om te lezen', 'een pareltje', 'leest snel', 'ijzersterk', 'zeer lezenswaardig', 'een aanrader'. *Op Pad voor Democratie* (over Nederlandse waarnemers bij buitenlandse verkiezingen): 'zeer boeiend', 'onmisbaar'.

